

Fuglinszky Réka

LL.M. (Mainz), bírósági fogalmazó, Fővárosi Bíróság, PhD hallgató,
Ötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Doktori
Iskola

NÉHÁNY GONDOLAT A TERMÉKSZAVATOSSÁG JOGINTÉZMÉNYÉHEZ

Az Európai Unió tagállamaiban a hibás termékekért való helytállás számtalan eszköze áll a fogyasztó rendelkezésére. E védelem a polgári jogtól a közigazgatási jogon át egészen a büntetőjogig terjed.¹ A polgári jog eszközszerén belül pedig megkülönböztethetjük a fogyasztót az eladóval szemben (jótállás, szavatosság, kontraktuális kártérítés) és a fogyasztót közvetlenül a gyártóval szemben védelemben részesítő eszközöket (deliktualis kártérítés, termékfelelősség). A készülő polgári törvénykönyv keretei között az utóbbi kört kívánja a jogalkotó bővíteni egy újabb eszközzel, a termékszavatossággal. Jelen tanulmány ezen új jogintézmény, a termékszavatosság előzményeit (I.) dogmatikai elhelyezkedését (II.), valamint az ahhoz kapcsolódó problémákat (III.) mutatja be.

1. A termékszavatosság előzményei

A termékszavatosság a hazai szakirodalomban a termékfelelősségről való gondolkodással egy időben, az 1970-es években nyert először említést. Termékszavatosság alatt Lábady Tamás a termelő hibátlan termelési-teljesítési (forgalombahozatali) kötelezettségének megszegéséért való helytállását értette.² Az új polgári törvénykönyvbe bevezetni tervezett termékszavatosság közvetlen előzményeként pedig a spanyol, portugál, valamint a francia megoldást szokták megnevezni.³

¹ Simon Whittaker, *Liability for Products / English Law, French Law and European Harmonisation* (Oxford University Press New York, 2005), 4

² Lábady Tamás, *A hibás teljesítés és a termékfelelősség összefüggéseiről*, Jogtudományi Közlöny (1976), No.12., 692-698., 697

³ Vékás Lajos, *Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez* (Complex Budapest, 2008, 1281.), 834

CNR

1.1. Hazai előzmények⁴

Lábady Tamás kiindulópontja a termékfelelősség témaköréből is jól ismert helyzet: adott a hibás terméket előállító gyártó, a hibás terméket árusító eladó és a hibás terméket megvásárló fogyasztó. A termékben előálló hiba végső soron a termelés menetében keletkezik, és ezért a gyártó helytállása lenne indokolt, amit azonban sem az akkor, sem a jelenleg hatályos kellékszavatossági szabályok nem tesznek lehetővé. A kellékszavatosság szabályai csak kontraktuális, mégpedig szigorúan közvetlen szerződéses jogviszonyokban alkalmazandók - ilyen pedig a gyártó és a fogyasztó között nincs.

Lábady felhívja a figyelmet a szavatosság és a kártérítés intézményének „egyalapúsítására” irányuló törekvésekre (utalva itt az implied és explid warrantytól a strict liability felé vezető amerikai fejlődésre, vagy Diedrichsen Warenkauf elméletére; a magyar felsőbb bírósági gyakorlatra, illetve Kemenes Béla elméletére) hangsúlyozva, hogy ennek következménye az objektív jogkövetkezmény megjelenése lenne a szankciós oldalon. E két jogintézmény összebékítésének útját álló különbségeknek a szem előtt tartása mellett a termékszavatosság bevezetésére tesz javaslatot, a szigorú minőségvédelemre hivatkozással. Teszi ezt a termékfelelősségről folyó diszkusszió hajnalán, amikor a magyar szakirodalomban a termékfelelősség létjogosultsága, helye, lehetséges megoldásai is erősen vitatottak még.

Javaslatára szerint a kellékszavatosság szabályai kiegészültek volna a 308/A. §-sal, melynek (1) bekezdése alapján a jogosult a hibás teljesítésből eredő jogkövetkezményeket közvetlenül a gyártóval vagy azzal szemben is érvényesíthette volna, aki a terméket belföldön elsőként hozta kereskedelmi forgalomba. A javasolt 308/A. § (2) bekezdése értelmében, ha az eladó a gyártót megnevezi és a jogosult igénybejelentését a részére 8 napon belül továbbítja, a szavatosság szabályai alapján csak akkor köteles helytállni, ha a gyártó bizonyítja, hogy a termék hibája a forgalomba hozatalt követően keletkezett. A kártérítés a Ptk. javaslattétel időpontjában hatályos 307. §-a alapján járt volna, és megengedte volna az eladó és a termelő együttes perlését. A javasolt 308/A. § (3) bekezdése szerint az eladó nem hivatkozhat arra, hogy a

⁴ Lábady Tamás, l.j., 2., 694. skk; Lábady Tamás.: *A kötelelem kárt strukturájának felbomlása a termékfelelősség jogában*, Jogtudományi Közlöny (1974) No. 12., 700-707, 706. sk

hibátlan teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, ha a termelőt megnevezni nem tudja.⁵

1.2. Külföldi előzmények

A külföldi előzmények kapcsán helyesebb európai jogi előzményekről beszélni. A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1999. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 12. cikke szerint a Bizottság legkésőbb 2006. július 7-ig felülvizsgálja az irányelv alkalmazását, és jelentést készít az Európai Parlament és a Tanács számára. A jelentésben meg kell vizsgálni többek között, hogy indokolt-e bevezetni a gyártó közvetlen, szavatossági jellegű helytállását (direct producer liability - DPL), és szükség esetén a jelentéshez mellékelni kell a megfelelő javaslatokat. Néhány ország, köztük az eltérő megoldásokat felmutató Portugália és Spanyolország, még a jelentés Európai Bizottság általi elfogadása (2007. április 24.) előtt szabályozta a gyártó közvetlen helytállását.⁶

A portugál szabályozás az említett irányelv átültetését célzó Decreto-Lei no 67/2003 de 8 de Abril de 2003⁷ megnevezésű jogszabályban található, melynek 6. cikke szól a termékszavatosságról. A 6. cikk (1) bekezdése a fogyasztó eladóval szemben érvényesíthető igényeinek érintetlenül hagyása mellett lehetővé teszi, hogy a fogyasztó közvetlenül a gyártóval szemben is felléphessen a hibás termék kijavítását vagy kicserélését kérve. A gyártó fogalmát a 6. cikk (3)-(5) bekezdései pontosítják. A 6. cikk (2) bekezdése szerint mentesül a gyártó a szavatossági helytállás alól, ha a) a hiba kizárólag a kereskedőnek az árura és annak használatára vonatkozó kijelentésére vezethető vissza; b) a gyártó nem hozta forgalomba az adott terméket; c) a hiba a termék forgalomba hozatalának időpontjában nem állt fenn; d) a gyártó a terméket nem eladásra, illetve nem haszonszerzési célú forgalomba hozatalra gyártotta, illetve nem üzleti tevékenysége körében gyártotta vagy fogalmazta; valamint ha e) a termék forgalomba hozatalától számítva több mint tíz év eltelt.

⁵ Lábady Tamás, lj., 2., 697. sk

⁶ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéről ld.: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:162:0031:0034:HU:PDF> 5. pont; utolsó letöltés 2009. szeptember 12. 9:37

⁷ http://www.ciab.pt/dc_pdf/dl_67_03.pdf utolsó letöltés 2009. július 30. 12:45

A spanyol termékszavatossági szabályokat a Royal Legislative Decree 1/2007⁸ 124. cikkében találjuk. Az (1) bekezdés értelmében a fogyasztó akkor léphet fel a gyártóval szemben, ha az adásvételi szerződésből eredő szavatossági jogok érvényesítése közvetlenül az eladóval szemben nem lehetséges, vagy túlságosan terhes. A termékszavatossági igény keretében a fogyasztó a hibás termék kicserélését, illetve kijavítását követelheti. A 124. cikk (2) bekezdése alapján főszabály szerint a gyártó felel mindazon hibákért, amelyek a dolog eredetével, azonosságával, avagy használhatóságával kapcsolatosak, tekintettel annak természetére, rendeltetésére és az árra vonatkozó szabályozásra. A gyártó felelőssége ugyanazon határidők és feltételek alapján szűnik meg, mint az eladóé.

2. A termékszavatosság szabályai és dogmatikai besorolása

Az itt következő elemzéshez az új Polgári Törvénykönyvről szóló törvényjavaslat 2009. szeptemberi, zárószavazás előtti szövegét (továbbiakban: Törvényjavaslat) és a Vékás Lajos professzor úr nevével fémjelzett szakértői javaslatot (továbbiakban: Szakértői Javaslat) vettük alapul. Ezek közös koncepciója szerint a hibás teljesítés szabályai kiegészülnek a termékszavatossággal (Törvényjavaslat 5:153. §; Szakértői Javaslat 5:157. §).

Ezt az Európai Unió fogyasztóvédelmi szemléletéből fakadó új jogintézményt alapvetően a kellékszavatosság mintájára alkották meg, mely néhol a termékfelelősség szabályaiból merít. E kettős kötődéséből következően a kellékszavatossággal és termékfelelősséggel összevetve elemezzük.

Komoly eltérések mutatkoznak abból a szempontból, hogy ki jogosult az igényt érvényesíteni. Míg kellékszavatossági igényt a szerződéses szolgáltatás jogosultja érvényesíthet, addig termékfelelősség alapján a károsult követelhet kártérítést. A termékszavatosság mind a Szakértői Javaslat, mind a Törvényjavaslat szerint a mindenkor fogyasztó tulajdonost megillető igény. A kötelezetti oldalon kellékszavatosság esetében az eladó, míg termékfelelősségi és termékszavatossági igény esetében a gyártó áll.

⁸ Susana Navas Navarro, *Direct Liability of the Producer and the Seller's Right of Redress in Spain* 515-545, in: EUROPEAN PERSPECTIVES ON PRODUCER'S LIABILITY (szerk.: Martin Ebers - André Janssen - Olaf Meyer, seller european law publishers, Munich 2009), 536

E három jogintézményt látszólag összekapcsolja a hibás termék fogalma. „A hibás teljesítés” fejezetcím alatt, a kellék- és termékszavatossági szabályok előtt elhelyezett hibafogalom – leegyszerűsítve – a jogszabálynak nem megfelelő, nem szerződésszerű, nem szakszerűen összeszerelt árut, illetőleg a nem szerződésszerű ingatlant takarja majd. A rendszertani és teleológiai elemzés alapján a Törvényjavaslat 5:141 §-ában foglalt hibafogalom nemcsak a kellék-, hanem a termékszavatosságra is irányadó kell legyen. A (kellék- és termék)szavatossági igények ezen, termékben fellépő hibák (tapadó károk) kiküszöbölésére szolgálnak. Ezzel szemben a termékfelelősség hibafogalma a termék biztonságához kötődik, azaz a termék akkor hibás, ha nem nyújtja azt a biztonságot, amely általában elvárható, figyelembe véve különösen a termék rendeltetését, ésszerűen várható használatát, a termékkel kapcsolatos tájékoztatást, a termék forgalomba hozatalának időpontját, a tudomány és technika állását. Itt tehát a hibás termék okozta károk (következménykárok) - az új polgári törvénykönyv kissé félrevezető terminológiájával élve a termékkárok - megtérítéséről van szó. A megtérítendő károk köre szempontjából a termékfelelősség és termékszavatosság egymás komplementerének tekinthető.

A kellékszavatosság a hibás teljesítés objektív jogkövetkezménye; az eladó kellékszavatossági helytállásánál csak szűk körben van helye kimentésnek (ha a jogosult a szerződéskötéskor a hibát ismerete vagy ismernie kellett). A termékszavatosság e ponton eltér a kellékszavatosságtól és a termékfelelősséghez hasonlóan az objektív helytállási kötelezettséget több kimentési okkal ellensúlyozza. Így mentesül a gyártó a felelősség (sic!) alól, ha a terméket nem hozta forgalomba; a terméket nem üzletszerű forgalmazás céljából állította elő; vagy azt nem üzletszerű gazdasági tevékenysége körében gyártotta vagy forgalmazta; a termék az általa történt forgalomba hozatal időpontjában hibátlan volt és a hiba oka később keletkezett; a termék általa történő forgalomba hozatala időpontjában a hiba a tudomány és technika állása szerint nem volt felismerhető; vagy a termék hibáját jogszabály vagy kötelező hatósági előírás alkalmazása okozta [Törvényjavaslat 5:153. § (2) bekezdés a)-e) pontok; Szakértői Javaslat 5:157. § (3) bekezdés a)-d) pontok].

Szintén a termékfelelősséggel rokonítja a jogintézményt, hogy a hibának a gyártó által történő forgalomba hozatalakor, azaz a terméknek az első vevő felé történő értékesítésekor kell fennállnia, míg kellékszava-

tossági igény akkor érvényesíthető, ha a hiba az eladó és a vevő közötti szerződés teljesítésének időpontjában áll fenn.

Az igényérvényesítés általános korlátját képezik az elévülési és jogvesztő határidők. A kellékszavatosság egy, itt részletesebben nem elemzett komplex elévülési és jogvesztő határidőrendszert állít fel, melynek kezdő időpontja a szerződés teljesítése. A Törvényjavaslat [5:153. § (3) bekezdés] a termékszavatossági határidők esetében részben a termékfelelősségi határidőkből indul ki, azaz a tudomásszerzéstől számított 3 éves elévülési határidőn belül lehet majd mind a termékfelelősségi, mind a termékszavatossági igényt érvényesíteni. (A Szakértői Javaslat [5:157. § (4) és (5) bekezdés] a termékfelelősség elévülési határidejét szintén 3; a termékszavatossági igény elévülési határidejét azonban csak 1 esztendőben határozta meg. Ez utóbbit – fogyasztói jogviszonyról lévén szó – az irodalom részben rövidnek tartotta.⁹⁾ A Szakértői Javaslat és a Törvényjavaslat is 10 évben határozza meg a termékszavatossági és termékfelelősségi jogvesztő határidőt.

A termékszavatosság a kellékszavatosság szabályaitól a jogosulti (mindenkori fogyasztó tulajdonos) és kötelezeti kör (gyártó), az alkalmazandó jogkövetkezmények (kijavítás vagy többes feltételhez kötött kicserélés), végül a helytállás módja (taxatív meghatározott kimentési okok) tekintetében tér el. E pontok a jogintézményt a szerződésen kívüli felelősség, pontosabban a termékfelelősség szabályaival rokonítják, ami bizonyos értelmezési-alkalmazási kérdéseket és problémákat vet fel. A termékszavatosság a relatív szerkezetű kötelmi jogviszony áttörésének egyik szemléletes példája, mivel a kellékszavatossági szabályokat kiterjeszti a közvetlen szerződéses kapcsolatban nem álló fogyasztó és gyártó viszonyára.

3. A jogintézmény által felvetett kérdések és problémák

Kérdések és problémák a termékszavatosság rendszertani elhelyezésével (III.1.), a kellékszavatossági szabályokkal való együttalkalmazhatóságával (III.2.), valamint saját szabályainak értelmezésével (III.3.) kapcsolatban merülhetnek fel.

⁹⁾ Wellmann György, *Reflexiók az új Ptk. hibás teljesítéséről és jogkövetkezményeiről szóló rendelkezéseikhez*, Gazdaság és Jog (2007) No. 10., 5-11, 9.

3.1. Félúton a kellékszavatosság és a termékfelelősség között

Az előzőekben felsorakoztatott szempontok mentén a termékszavatosságot a kellékszavatossággal, illetve a termékfelelősséggel összehasonlítva az a kép rajzolódhat ki, hogy a rendszertani szempontból a kellékszavatosság szabályainál elhelyezett termékszavatosság voltaképpen a termékfelelősség és a kellékszavatosság ötvözeté. E körben különösen a termékszavatosság hibafogalma és a kimentési okok termékfelelősséggel való együttállása tarthat számot érdeklődésre.

A kellékszavatosság a hibás teljesítéshez fűződő objektív szankció. A kellékszavatosság mellé beépülő termékszavatosság ezzel szemben a termékfelelősségtől átvett kimentési okokkal teletűzdelt objektív helytállási alakzat.

Induljunk ki a következő történeti tényállásból: Gy gyártó mikrohullámú sütőket gyárt, melyet K kereskedő ad el F fogyasztónak. A mikrohullámú sütőt K plakáton reklámozza, feltüntetve azon a termék jellemző tulajdonságait. Ám véletlenül az előző kampányban hirdetett mikrohullámú sütőre vonatkozó tulajdonságok kerülnek feltüntetésre Gy termékének képe mellett. F a plakáton hirdetett mikrohullámú sütőt kifejezetten a kép mellett feltüntetett előnyös tulajdonságai miatt vásárolja meg. A mikrohullámú sütő nem rendelkezik a kívánt tulajdonsággal, ezért F úgy dönt, hogy termékszavatossági igényvel lép fel Gy-vel szemben. A Törvényjavaslat, illetve a Szakértői Javaslat szövegéből kiindulva ez a tényállás szükségszerűen a gyártó helytállásához vezet, mert erre az esetre egyik javaslat sem tartalmaz kimentési okot.¹⁰

A helytállás kapcsán – ami, hangsúlyozzuk, a kijavításra vagy a kicserélésre korlátozódik – két esetkör lehetséges attól függően, hogy a mikrohullámú sütőnek az eladó és a vevő közötti szerződésben kikötött tulajdonságát a gyártó elő tudja-e állítani vagy nem. Ha igen, újabb kérdések merülnek fel, például, hogy a gyártó kijavítás, kicserélés címén mire köteles, ha például saját termékét, annak hosszas tervezés következtében kialakított konstrukcióját újra kellene tervezni ahhoz, hogy a termékszavatossági kötelezettségének eleget tudjon tenni. A gyártó az így felmerült kárát mennyiben és milyen jogcímen térítheti meg a szerződéskötő eladóval. Ha az adott típusú mikrohullámú sütő

¹⁰ Megjegyezzük, hogy a gyártó hivatkozhat ugyan arra a kimentési okra, miszerint a termék hibájának oka az általa történt forgalomba hozatal időpontja után keletkezett; ez a kimentési ok azonban egyértelműen nem az általunk vázolt jogi helyzet feloldása céljából került a Szakértői Javaslatba, illetve a Törvényjavaslatba.

nem rendelkezik a szerződésben kikötött tulajdonsággal és a gyártó nem tudja azt kijavítani, kicserélni, úgy újabb jogi zsákutcába juthatunk, amikor a fogyasztó kellékszavatossági igénnyel kíván élni immár a termék eladójával szemben.

E helyzetben két megoldás tűnik lehetségesnek. A termékszavatosság szabályainak változatlanul hagyása esetén a piac végzi el a kiigazítást, azaz a gyártók ennek a kockázatát is beépítik áraikba. Másrészt sor kerülhet a jogi szabályozás kiigazítására. Kérdéses azonban ennek iránya. Vajon a jogalkotó a hiba fogalmának megváltoztatásával a terméklefelelősség felé tolja el a jogintézményt úgy, hogy a termékszavatosságra vezető hiba alatt többé nem a jogszabálynak, szerződésnek nem megfelelő terméktulajdonságot, hanem a termékbiztonsági követelményeknek nem megfelelő terméket értjük? Vagy inkább a kimentési okok újragondolására kerüljön sor? Esetleg regress igény bevezetésére?

A jogintézmény terméklefelelősség irányába való eltolása azért nem tűnik járható útnak, mivel a jogalkotó célja épp a kellékszavatossági igény közvetett szerződéses jogviszonyokra való kiterjesztése, a következménykárok mellett immáron a tapadó károk gyártó általi orvoslásának lehetővé tételére volt. A kellékszavatosság koncepciójával összhangban éppen ezért a kimentési okok bővítése látszik célszerűnek például úgy, ahogy azt a fentebb ismertetett portugál megoldás is teszi: egy speciális kimentési lehetőség biztosításával arra az esetre, ha a hiba kizárólag az eladónak a termékre, illetve annak használatára vonatkozó kijelentésére vezethető vissza. (v.ö.: Decreto-Lei no 67/2003 de 8 de Abril de 2003 6. cikk (2) bekezdés a) pont) Dönthet a jogalkotó a spanyol megoldás mellett is, ahol az, aki a fogyasztóval szemben helytállt, egy éven belül megtérítési igénnyel léphet fel a hiba okozójával szemben (v.ö.: Royal Legislative Decree 1/2007 124. cikk (3) bekezdés). A magyar termékszavatossági szabályozás a portugál megoldásra hasonlít abban, hogy biztosítja a gyártó számára a helytállás alóli mentesülés lehetőségét a törvényben meghatározott okok alapján. Ezért a már meglévő kimentési okok bővítése, azaz a portugál modell választása tűnik a kézenfekvő megoldásnak, és nem egy visszkereseti igény biztosítása a spanyol modell alapján.

3.2. Vitaindító gondolatok a kellékszavatossági és termékszavatossági szabályok kölcsönhatásáról

Sem a Törvénytervezet, sem a Szakértői Javaslat nem tartalmaz olyan utaló szabályt, amely szerint a termékszavatosságra a kellékszavatosság szabályai megfelelően alkalmazandóak. Előfeltevésünk szerint azonban a termékszavatosságnak a kellékszavatosság szabályai mögé történő beépítése a rendszertani értelmezés alapján azt is jelentheti, hogy a termékszavatosságnál nem szabályozott kérdésekben a kellékszavatosság szabályai lesznek irányadóak. Ez számos kérdést vet fel, különös tekintettel a termékszavatossági igényről a kellékszavatossági igényre való áttérésre (3.2.a); a saját költségen való kijavításra (3.2.b), valamint a költségek megtérítésére való kötelezésre (3.2.c).

3.2.a. Mivel a kellékszavatosság és a termékszavatosság egymástól teljesen független igények, így a termékszavatossági igény érvényesítése a kellékszavatossági igény elévülését nem szakítja meg, ezen idő alatt a kellékszavatossági igény elévülése nem nyugszik. Így előbbi példánkhoz visszatérve: amennyiben a bíróság ítéletében elutasítja a fogyasztó gyártóval szembeni kijavítás vagy kicserélés iránti igényét, és a fogyasztó immáron az eladóval szemben kívánja érvényesíteni kellékszavatossági igényeit, könnyen abban a helyzetben találhatja magát, hogy a kellékszavatossági határidő eltelte miatt a bíróság a keresetét elutasítja. A fogyasztónak tehát érdekében áll a gyártó és az eladó együttes perlése a jogvesztő határidőkből folyó esetleges hátrány kiküszöbölése végett.

A fogyasztónak fordított esetben (tehát amikor eredetileg kellékszavatossági igénnyel kívánna élni) is érdekében állhat az együttes perlés, ami részben a jogvesztő határidők közel azonos lejártára (azonos soha nem lesz, hiszen a kellékszavatossági határidő a szerződés teljesítésétől, a termékszavatossági ellenben a forgalomba hozataltól számítandó), részben pedig arra vezethető vissza, hogy a kellékszavatossági és termékszavatossági kimentési okok nem fedik egymást. Újabb példával élve: ha a fogyasztóval szemben az eladó kimentti magát, mondván, a felperes a szerződéskötéskor ismerte a hibát, attól még a fogyasztó termékszavatossági igénye a gyártóval szemben sikeres lehet, mivel a kimentési okokat a Törvényjavaslat és a Szakértői Javaslat taxatív felsorolja és a termékszavatosság esetében a hiba ismerete nem szerepel ezek között. A gyártó tehát ad abszurdum helytállni tartozhat olyan „hibáért” is, amit a fogyasztó ismert. Megfontolandó ezért egy kiegészítés.

szító kimentési ok felvétele például akként, hogy mentesül a gyártó a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a fogyasztó a szerződéskötéskor a hibát ismerte vagy ismernie kellett.

III.2.b A kellékszavatosság szabályai szerint a vevő a hibát saját költségére is kijavíthatja, illetve kijavíttathatja. Vajon a fogyasztó kijavíttathatja-e a termék hibáját és követelheti-e költségeinek megtérítését a gyártótól akkor, ha például a termék csak azért tekinthető hibásnak, mert nem felelt meg a fogyasztó és a kereskedő között létrejött adásvételi szerződésben foglaltaknak. Amennyiben igenlő választ adunk, kitől és milyen jogcímen követelheti a gyártó az így felmerültek megtérítését?

III.2.c Okkal merül fel a kérdés: mennyiben alkalmazandóak a szavatossági igény közlésére vonatkozó kellékszavatossági szabályok? Vajon mennyi időn belül kell a mindenkori fogyasztó tulajdonosnak a gyártónál kifogásolnia a termék hibáját? Egyáltalán, a fogyasztói szerződésre meghatározott két hónapos határidő alkalmazandó-e rá, vagy az általános „a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül” kitétel? A késedelmes kifogásolásnak ugyanaz a következménye (költségek megtérítése), mint kellékszavatosságnál?

3.3. A termékszavatosság önellentmondása

A Törvényjavaslat 5:153 § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a mindenkori fogyasztó tulajdonos az üzletszerűen forgalomba hozott termék hibája esetén élhet termékszavatossággal. Az 5:153. § (2) bekezdés b) pont szerint viszont a gyártó mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a hibás terméket nem üzletszerű forgalmazás céljából állította elő, vagy azt nem üzletszerű gazdasági tevékenysége körében gyártotta vagy forgalmazta. A forgalomba hozatal tényállási feltételként szerepel, azt a felperesnek, vagyis a mindenkori fogyasztó tulajdonosnak kell bizonyítania. A feltétel azonban nem lehet egyben kimentési ok is. Ez aligha lehetett a jogalkotó célja. Tekintettel a fogyasztó és a gyártó gazdasági súlyában mutatkozó különbségre, célszerűnek látszik ezt a fordulatot kimentési okként szabályozni és a Törvényjavaslat 5:153 § (1) bekezdéséből egyszerűen elhagyni.

Tagadhatatlan, hogy a jogirodalom üdvözölte a termékszavatosság jogintézményének megjelenését.¹¹ Előnyét elsősorban védőháló funkciójában láthatjuk. Ha ugyanis a fogyasztó az eladóval szemben – élet-

¹¹ Wellmann György, lj., 9., 8.

szerű példával élve az eladó felszámolása stb. miatt – nem tudja a kel­lékszavatossági igényeket érvényesíteni, még mindig felléphet a termék gyártójával szemben. Nem hunyhatunk szemet azonban a jogintézmény által felvetett, fentebb tárgyalt kérdések felett, melyek részben a konkrét szabályozásra, részben pedig a szabályozni kívánt jogi környezetre gyakorolt hatásokra vonatkoznak. A termékszavatosság tényleges alkalmazhatóságáról végső soron a jogi környezet, a jogalkalmazók fognak ítéletet mondani.